

EXPUNERE DE MOTIVE

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, a fost adoptată în vederea transpunerii în dreptul intern a Directivei 2003/8/CE a Consiliului din 27 ianuarie 2003 de îmbunătățire a accesului la justiție în litigiile transfrontaliere prin stabilirea unor norme minime comune privind asistența judiciară acordată în astfel de litigii.

Accesul liber la justiție constituie un principiu fundamental al organizării oricărui sistem judiciar democratic, fiind consacrat într-un număr important de documente juridice internaționale, cu semnificații deosebite atât pentru dreptul procesual, cât și pentru dreptul constituțional. La modul general, acesta este definit ca facultatea oricărei persoane de a introduce, după propria sa apreciere, o acțiune în justiție, implicând obligația corelativă a statului ca, prin instanța competentă, să soluționeze acțiunea respectivă în mod corect și într-un termen rezonabil.

Reglementarea posibilității acordării ajutorului public judiciar vizează acele situații în care persoana nu poate face față cheltuielilor unui proces din cauza lipsei mijloacelor materiale sau a celor pe care le implică obținerea unor consultații juridice în vederea apărării unui drept sau interes legitim în justiție, fără a pune în pericol întreținerea sa ori a familiei sale, constituind așadar o garanție a accesului liber la justiție.

Ajutorul public judiciar poate fi acordat în 4 forme – fără aprecierea oportunității de către instanța de judecată, ci la simpla constatare a îndeplinirii unor condiții de eligibilitate – pentru plata asistenței judiciare sau extrajudiciare prin avocat, plata expertului, traducătorului sau interpretului folosit în cursul procesului, plata onorariului executorului judecătoresc și prin scutiri, reduceri, eșalonări sau amânări de la plata taxelor judiciare prevăzute de lege, inclusiv a celor datorate în faza de executare silită.

În forma inițială, puteau beneficia de ajutor public judiciar prin avansarea în întregime a sumelor necesare de către stat cetățenii Uniunii Europene al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situa sub nivelul de 500 RON, iar pentru cei care nu ajungeau la 800 RON cheltuielile erau acoperite în proporție de 50%. Ulterior, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 251/2011, cele două plafoane au fost coborâte până la nivelurile de 300 RON și respectiv 600 RON, în contextul în care salariul de bază minim brut pe țară era 670 RON, corespunzător unui venit net de 518 RON.

Conform unei statistici realizate cu ajutorul SintactAnalytics.ro la data de 12 iunie 2019, a rezultat că după emiterea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 au fost inițiate peste 3.200 de cauze la nivel național având ca obiect cereri de acordare a ajutorului public judiciar, iar peste jumătate dintre acestea (n.r. 1.792) au fost respinse de către instanțe. Mai mult decât

atât, conform rapoartelor statistice ale Ministerului Justiției, în anul 2019 au existat 165 de cereri de ajutor public judiciar, din care numai 117 au fost soluționate, iar în anul 2020 au existat 168 de cereri de ajutor public judiciar, din care numai 109 au fost soluționate.

Totodată, având în vedere majorarea semnificativă a salariului de bază minim brut pe țară – care în anul 2021 a ajuns la 2.300 RON, corespunzător unui venit net de 1.386 RON – la care se adaugă scăderea accentuată a puterii de cumpărare a leului cauzată de inflație, menținerea plafoanelor stabilite cu 10 ani în urmă restrânge sfera beneficiarilor ajutorului public judiciar la un nivel mult mai redus decât cel din anul 2011. În condițiile în care numeroase persoane care ar fi fost eligibile atunci nu mai îndeplinesc criteriile necesare acum, chiar dacă nivelul de trai al acestora nu a cunoscut o evoluție pozitivă, asigurarea liberului acces la justiție a devenit un simplu deziderat pentru o parte a populației.

De asemenea, potrivit datelor publicate de Institutul Național de Statistică pe anul 2020, veniturile totale medii lunare ale populației au fost de 5.216 RON pe gospodărie și 2.031 RON pe persoană, în timp ce cheltuielile totale medii lunare au fost de 4.372 RON pe gospodărie și 1.702 RON pe persoană, având așadar o pondere de 83,8%. Nu în ultimul rând, aceeași sursă relevă faptul că pensia medie lunară, determinată luând în calcul pensiile tuturor categoriilor de pensionari, a fost de numai 1.500 RON în anul 2020.

Soluția propusă prin prezenta inițiativă legislativă nu doar actualizează valorile vechilor plafoane, reinstaurând astfel respectarea unui drept fundamental pentru o categorie defavorizată de cetățeni, ci previne totodată reapariția altor asemenea situații injuste în viitor, prin înlocuirea sumelor fixe cu cote procentuale din salariul de bază minim brut pe țară, al cărui quantum este ajustat periodic prin hotărâri de guvern. Mai exact, justițiabilii al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul a 25% din valoarea indicatorului anterior menționat (575 RON), devin eligibili pentru acoperirea integrală a cheltuielilor judiciare, iar cei pentru care acesta nu ajunge la 50% din aceeași sumă (1.150 RON) primesc dreptul la avansarea a jumătate din spezele judecătii.

În acest mod, se dublează aproximativ valorile vechilor plafoane (de la 300 RON la 575 RON și de la 600 RON la 1.150 RON) și se asigură implicit actualizarea permanentă a acestora prin raportarea la salariul de bază minim brut pe țară, indicator deja utilizat ca element de referință la art. 7 din OUG nr. 51/2008, conform căruia *"Valoarea ajutorului public judiciar acordat, separat sau cumulativ, în oricare dintre formele prevăzute la art. 6 lit. a)-c), nu poate depăși, în cursul unei perioade de un an, suma maximă echivalentă cu 10 salarii minime brute pe țară la nivelul anului în care a fost formulată cererea de acordare."*

În ceea ce privește celelalte intervenții, acestea sunt motivate după cum urmează:

- înlocuirea la art. 7 și art. 8 alin. (1) și (2) a sintagmei *"salariu minim brut pe țară"* cu sintagma *"salariu de bază minim brut pe țară"*, utilizată în Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, se întemeiază pe dispozițiile art. 37 – *"Unitatea terminologică"* din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative;

- specificarea la art. 9 a faptului că, la stabilirea venitului mediu net lunar pe membru de familie, sumele datorate în mod periodic care sunt luate în calcul trebuie să servească satisfacerii unor necesități de bază, determină instanța să nu mai aibă în vedere și cheltuielile voluptorii, această clarificare fiind cu atât mai necesară dacă cele două plafoane sunt majorate în mod semnificativ;
- abrogarea alin. (2) al art. 16, care permite instanței să respingă cererea de ajutor public judiciar dacă se dovedește că solicitantul a refuzat anterior începerii procesului să urmeze o procedură alternativă de soluționare, se impune în considerarea jurisprudenței ulterioare a Curții Constituționale, care prin Decizia nr. 266/2014 a constatat că prevederile art. 2 alin. (1) și (1²) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, care instituiau obligația părților de a participa la o ședință de informare privind avantajele medierii, sub sancțiunea inadmisibilității cererii de chemare în judecată, sunt neconstituționale în raport cu dispozițiile art. 21 din Constituție privind accesul liber la justiție;
- abrogarea alin. (1) al art. 22, care prevede că fondul pentru ajutor public judiciar se constituie din sumele prevăzute la art. 25 alin. (1) și art. 26 alin. (1) din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, este necesară ca urmare a abrogării acestui act normativ prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, conform căreia plățile încasate cu această destinație nu mai constituie venituri la bugetul de stat, ci la bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale;
- abrogarea art. 50¹, care prevede că sumele reprezentând limitele de venit și limita maximă ce se poate acorda ca ajutor public judiciar, prevăzute la art. 7 și, respectiv, art. 8 alin. (1) și (2) din OUG nr. 51/2008, se pot modifica prin hotărâre a Guvernului, se impune deoarece acesta contravine principiului constituțional al ierarhiei actelor normative, ce rezultă din art. 1 alin. (5) din Constituție și este prevăzut la art. 4 – "*Ierarhia actelor normative*" din Legea nr. 24/2000;
- abrogarea art. 51 și art. 53, prin care se modifică și respectiv abrogă prevederi din Codul de procedură civilă din 1865, Legea nr. 146/1997 și Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, este necesară deoarece toate aceste acte normative au fost ulterior abrogate în întregime;
- republicarea și renumerotarea articolelor OUG nr. 51/2008 este oportună în virtutea dispozițiilor art. 70 – "*Republicarea*" din Legea nr. 24/2000, întrucât actul normativ a fost modificat și completat în mod substanțial, iar în prezent conține numeroase prevederi care nu mai sunt de actualitate și articole cu indice care îngreunează utilizarea acestuia.

În numele inițiatorilor:

Mihai-Alexandru Badea – Deputat USR

Oana Murariu – Deputat USR

Cristian Bordei – Senator USR

Lista susținătorilor Propunerii legislative – Lege pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă

NR.	PARLAMENTAR	PARTID	SEMNĂTURĂ
1.	Radu Măruț	USR	
✓ 2.	Diana Stoica	USR PLUS	
3.	NEAGU DENISA-ELENA	USR	
✓ 4.	SAS LORANT ZOLTAN	USR	
5.	Ștefan Căpățânaș	USR	
6.	Fătuș Vișu	USR	
7.	Simina Tulbure	USR	
8.	Gheba Daniel	USR	
✓ 9.	LAZAR IOAN MARIAN	USR	
✓ 10.	Cristian Gabriel Seidler	USR	
11.	Iehim Cristian - Paul	PSA	
12.	Pruncea Alin-Costel	USR	
13.	BLASA DANIEL COSROJ	USR	
14.	MĂTODE MARIUS ANDREI	USR	
15.	ILIE VICTOR	USR	
16.	BĂLTĂREȚU VIOTCEL	USR	
17.	BOTEZ MIHAI CĂTĂLIN	USR	
18.	CĂTBEA OANA ALEXANDRA	USR	
19.	NĂȘUȘ CLAUDIU	USR	
20.	PRUNA CRISTINA	USR	
✓ 21.	OANA SILVIA DOU	USR	
22.	LUPĂCĂ ANDREI	USR	

23.	CRISTI BELEA	USR
24.	HAVARNEANU FILIP	USR
✓ 25.	STEFAN IULIAN CORNEȚ	USR
26.	RIZEA CRISTINA CAMELIA	USR
✓ 27.	SAS LORANT	USR
28.	Emmanuel Ungureanu	USR
29.	CIORNEȚ RADU	USR
30.	TEMITA DRAGOS CARMEN	USR
31.	TODOSIU BENIAMIN	USR
32.	POLITEANU MIHAI	USR
33.	STEFAN ION	USR
34.	APOSTOL ALIN	USR
35.	Dan Barna	USR
✓ 36.	Diana Stăuca	USR PLUS
✓ 37.	Lazăr Ion Marian	USR
38.	SILVIA DEHELEAN	USR
✓ 39.	STEFAN IULIAN CORNEȚ	USR
✓ 40.	CRISTI BELEA	USR
41.	MOLNAR RADU-IULIAN	USR
✓ 42.	SEIDER CRISTIAN GABRIEL	USR
43.	Rodeanu Bogdan	USR
44.	GIURGIU ADRIAN	USR
45.	BULAI IULIAN	USR
✓ 46.	DANA SILVIA ION	USR
47	DIANA BUTOIANU	USR
48	WIENER ADRIAN	USR
49	BRIAN CRISTIAN	USR

Lista susținătorilor Propunerii legislative – Lege pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă

NR.	PARLAMENTAR	PARTID	SEMNĂTURĂ
1.	Ioana Vitel - Gamba	PSD	
2.	HALICI NICUȘOR	PSD	
3.	Ioana Cuzman	PNL	
4.	Stănel Găbriela	USMR	
5.	Lăduț Lăduț - Dădă	UD.MR.	
6.	STANCU IONEL	MIRO	
7.	MORAR OLIVIA DIANA	PNL	
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			

Lista susținătorilor Propunerii legislative – Lege pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă

NR.	PARLAMENTAR	PARTID	SEMNĂTURĂ
1.	Violeta Alpariu	Neofant	
2.	LUDOVIC DRBĂN	Neofant	
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			

TABEL CENTRALIZATOR

Propunere legislativă - Lege pentru modificarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă

Nr. crt.	OUG nr. 51/2008	Propunere Legislativă	Motivare Amendament
1.		<p>Art. I. – Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:</p>	
2.	<p>Art. 7. – Ajutorul public judiciar se poate acorda, separat sau cumulativ, în oricare dintre formele prevăzute la art. 6. Valoarea ajutorului public judiciar acordat, separat sau cumulativ, în oricare dintre formele prevăzute la art. 6 lit. a)-c), nu poate depăși, în cursul unei perioade de un an, suma maximă echivalentă cu 10 salarii minime brute pe țară la nivelul anului în care a fost formulată cererea de acordare.</p>	<p>1. Articolul 7 se modifică și va avea următorul cuprins:</p> <p>"Art. 7. – Ajutorul public judiciar se poate acorda, separat sau cumulativ, în oricare dintre formele prevăzute la art. 6. Valoarea ajutorului public judiciar acordat, separat sau cumulativ, în oricare dintre formele prevăzute la art. 6 lit. a)-c), nu poate depăși, în cursul unei perioade de un an, suma maximă echivalentă cu 10 salarii de bază minime brute pe țară la nivelul anului în care a fost formulată cererea de acordare."</p>	<p>Amendament de tehnică legislativă, constând în preluarea integrală a sintagmei utilizate în Codul fiscal, conform dispozițiilor art. 37 - "<i>Unitatea terminologică</i>" din Legea nr. 24/2000.</p>

3.	<p>Art. 8. – (1) Beneficiază de ajutor public judiciar în formele prevăzute la art. 6 persoanele al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 300 lei. În acest caz, sumele care constituie ajutor public judiciar se avansează în întregime de către stat.</p> <p>(2) Dacă venitul mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 600 lei, sumele de bani care constituie ajutor public judiciar se avansează de către stat în proporție de 50%.</p>	<p>2. La articolul 8, alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins:</p> <p>"Art. 8. – (1) Beneficiază de ajutor public judiciar în formele prevăzute la art. 6 persoanele al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul echivalentului a 25% din salariul de bază minim brut pe țară. În acest caz, sumele care constituie ajutor public judiciar se avansează în întregime de către stat.</p> <p>(2) Dacă venitul mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul echivalentului a 50% din salariul de bază minim brut pe țară, sumele de bani care constituie ajutor public judiciar se avansează de către stat în proporție de 50%."</p>	<p>Pentru reasigurarea liberului acces la justiție, prin ajustarea vechilor plafoane în raport cu rata inflației și definirea acestora ca valori procentuale din salariul de bază minim brut pe țară, astfel încât următoarele actualizări să nu mai necesite intervenții legislative similare.</p>
4.	<p>Art. 9. – La stabilirea venitului se iau în calcul orice venituri periodice, precum salarii, indemnizații, onorarii, rente, chirii, profit din activități comerciale sau dintr-o activitate independentă și altele asemenea, precum și sumele datorate în mod periodic, cum ar fi chiriile și obligațiile de întreținere.</p>	<p>3. Articolul 9 se modifică și va avea următorul cuprins:</p> <p>"Art. 9. – La stabilirea venitului se iau în calcul orice venituri periodice, precum salarii, indemnizații, onorarii, rente, chirii, profit din activități comerciale sau dintr-o activitate independentă și altele asemenea, precum și sumele datorate în mod periodic pentru satisfacerea unor necesități de bază, cum ar fi chiriile și obligațiile de întreținere."</p>	<p>Astfel încât instanța să nu mai poată lua în calcul și cheltuielile voluptorii la stabilirea venitului mediu net lunar pe membru de familie, ci doar pe cele esențiale.</p>

5.	<p>Art. 16. – (2) Dacă cererea pentru a cărei soluționare se solicită ajutor public judiciar face parte din categoria celor care pot fi supuse medierii sau altor proceduri alternative de soluționare, cererea de ajutor public judiciar poate fi respinsă, dacă se dovedește că solicitantul ajutorului public judiciar a refuzat anterior începerii procesului să urmeze o asemenea procedură.</p>	<p>4. La articolul 16, alineatul (2) se abrogă.</p>	<p>Având în vedere Decizia nr. 266/2014, prin care CCR a declarat neconstituționale prevederile din Legea nr. 192/2006 care instituiau obligația părților de a participa, anterior începerii procesului, la o ședință de informare privind avantajele medierii, sub sancțiunea inadmisibilității cererii de chemare în judecată.</p>
6.	<p>Art. 22. – (1) Fondurile necesare acoperirii cheltuielilor pentru acordarea ajutorului public judiciar de către stat în condițiile prezentei ordonanțe de urgență, denumit în continuare fondul pentru ajutor public judiciar, se constituie din sumele prevăzute la art. 25 alin. (1) și art. 26 alin. (1) din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare.</p>	<p>5. La articolul 22, alineatul (1) se abrogă.</p>	<p>În consecința abrogării Legii nr. 146/2997 prin OUG nr. 80/2013, conform căreia sumele realizate din încasarea taxelor judiciare de timbru nu mai constituie venituri la bugetul de stat, ci la bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale.</p>
7.	<p>Art. 50¹. – Sumele reprezentând limitele de venit și limita maximă ce se poate acorda ca ajutor public judiciar, prevăzute la art. 7 și, respectiv, art. 8 alin. (1) și (2), se pot modifica prin hotărâre a Guvernului.</p>	<p>6. Articolul 50¹ se abrogă.</p>	<p>Deoarece este neconstituțional ca Guvernul să poată modifica prin hotărâre plafoanele stabilite prin lege, din perspectiva principiului ierarhiei actelor normative.</p>
8.	<p>Art. 51. – Alineatul (1) al articolului 26 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 173 din 29 iulie 1997,</p>	<p>7. Articolul 51 se abrogă.</p>	<p>Amendament de tehnică legislativă, ca urmare a abrogării Legii nr. 146/2997.</p>

	<p>cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:</p> <p>"Art. 26. – (1) Sumele provenind din taxele judiciare de timbru, amenzile judiciare, impozitele încasate din onorariile avocaților, ale notarilor publici și ale executorilor judecătorești constituie venituri la bugetul de stat și se cuprind distinct în bugetul de venituri și cheltuieli al Ministerului Justiției și vor fi folosite pentru finanțarea sistemului de ajutor public judiciar."</p>		
9.	<p>Art. 53. – La data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență se abrogă art. 74-81 din Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările și completările ulterioare, alin. (1) al art. 21 din Legea nr. 146/1997 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 173 din 29 iulie 1997, cu modificările și completările ulterioare, și art. 295 alin. (11) lit. b) din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 927 din 23 decembrie 2003, cu modificările și completările ulterioare.</p>	<p>8. Articolul 53 se abrogă.</p>	<p>Amendament de tehnică legislativă, ca urmare a abrogării Codului de procedură civilă din 1865, a Legii nr. 146/1997 și a Legii nr. 571/2003.</p>
10.		<p>Art. II. – Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie</p>	<p>Prevedere de tehnică legislativă, conform dispozițiilor art. 70 – "<i>Republicarea</i>" din Legea nr. 24/2000, ca urmare a faptului că OUG nr. 51/2008 a fost modificată și</p>

		2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu modificările aduse prin prezenta lege, se va republica în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă numerotare.	completată în mod substanțial prin mai multe acte normative, iar în prezent conține numeroase prevederi care nu mai sunt de actualitate și articole cu indice care îngreunează utilizarea acestora.
--	--	--	---